

Zpráva z akce

„Realizované projekty za hranicemi našeho území - za příklady dobré praxe“

Termín: 9. – 12. září 2024

Celostátní síť pro venkov Ústeckého a Karlovarského kraje ve spolupráci s MAS Český sever realizovali zahraniční exkurzi do oblasti LGD „Kraina Rawki“ Lodžského a Mazovského vojvodství v Polsku. Cílem exkurze byla výměna zkušeností a poznatků z realizovaných projektů financovaných z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD). Během čtyřdenní studijní cesty se účastníci seznámili s realizovanými projekty, které byly podpořeny z Programu rozvoje venkova 2014–2020 (PRV), a to zejména v rámci iniciativy LEADER. Zaměřili se na projekty, které se týkají různých aspektů rozvoje venkova – od podpory malých a středních podniků až po inovativní přístupy v oblasti zemědělství a potravinářství.

Důležitým aspektem cesty byla i výměna zkušeností v souvislosti s implementací Strategického plánu Společné zemědělské politiky na období 2023–2027. Tento plán klade důraz na udržitelnost, inovace a spolupráci mezi různými aktéry, což bylo patrné i ve sdílených příkladech z praxe. Účastníci exkurze měli příležitost diskutovat o tom, jak mohou tyto poznatky implementovat do konkrétních projektů v České republice.

Program exkurze zahrnoval návštěvy několika významných projektů v oblasti Kraina Rawki, kde se účastníci seznámili s různými iniciativami financovanými prostřednictvím EAFRD a LEADER. Návštěvy byly zaměřeny na projekty, které jsou považovány za příklady dobré praxe v oblasti rozvoje venkova. Tyto projekty ukázaly, jak efektivně využívat dostupné finanční zdroje pro zajištění dlouhodobého rozvoje regionu a udržitelného hospodaření.

Účastníci studijní cesty měli příležitost navštívit projekt s názvem „Tradice a moderna - inovativní zřízení sušárny pro ekologické sušení ovoce a zeleniny“. V srdci polské přírody v oblasti Lodžského vojvodství, se nachází ekologická rodinná farma „Země černého bezu“, kterou již více než 30 let provozují manželé Teresa a Andrzej Lubecki. Farma o rozloze 21 hektarů se specializuje na pěstování černého bezu, jehož květy, plody a listy jsou zpracovávány na kvalitní ekologické produkty. Produkty, jako bezinková šťáva, sirup či čaj jsou známé nejen v Polsku, ale i na mezinárodních trzích a byly zařazeny na seznam tradičních a regionálních produktů Ministerstva zemědělství a rozvoje venkova. V roce 2018, díky podpoře z Programu rozvoje venkova získali manželé Lubecki dotaci z fondu LEADER na realizaci významného rozšíření jejich farmy. Cílem bylo zřízení moderní sušárny pro ekologické sušení ovoce a zeleniny, což umožnilo lepší využití plodin a zajištění trvalé kvality a hodnoty produktů, které jsou základem podnikání. Díky dotaci bylo možné nejen vybudovat sušárnu vybavenou moderními technologiemi, ale i přizpůsobit výrobní prostory, zřídit sociální zařízení a pořídit drobné vybavení pro každodenní chod farmy. Důležitým aspektem sušárny je také její napojení na fotovoltaický systém, který zajišťuje ekologický a úsporný provoz. Projekt nejen přispěl k rozvoji samotné farmy, ale také k podpoře místních obyvatel, kteří mohou využívat kapacity sušárny pro sušení vlastních plodin.

Financováno
Evropskou unií

Účastníci studijní exkurze měli příležitost navštívit tuto farmu, kde byli přivítáni samotnými majiteli a předsedkyní představenstva místní akční skupiny „Kraina Rawka“. Program začal prezentací historie farmy a seznámením s jejími aktivitami, včetně spolupráce s místní LGD a podporou, kterou manželé Lubecki získali prostřednictvím programu LEADER.

Druhá zastávka studijní exkurze vedla účastníky na závod ZGO Pukinin, kde se realizoval projekt zaměřený na modernizaci strojového vybavení pro efektivní třídění a zpracování odpadu. ZGO AQUARIUM Sp. z o. je polská ekologická firma, která vznikla 5. prosince 2012 transformací původního Zakładu Gospodarki Odpadami Sp. z o. Tento podnik je 100 % vlastněn městem Rawa Mazowiecka a specializuje se na nakládání s odpady a ekologické vzdělávání. V rámci svého závodu ZGO Pukinin firma zajišťuje efektivní třídění a zpracování odpadu a aktivně se podílí na ochraně životního prostředí. Jedním

z klíčových projektů, který byl podpořen spolufinancováním z Provinčního fondu pro ochranu životního prostředí a vodního hospodářství (WFOŚiGW), je projekt **„Nákup strojů pro Městskou instalaci v závodě ZGO Pukinin - IV. etapa“**. Tento projekt se zaměřuje na modernizaci strojového vybavení, které slouží k efektivnějšímu třídění a zpracování odpadu, což přispívá k dalšímu zlepšení ekologických standardů v regionu. Modernizace strojového vybavení, která byla realizována v rámci čtvrté etapy projektu, umožňuje optimalizaci a zrychlení třídění odpadu, čímž se zvyšuje efektivita celého procesu. Tato technologická vylepšení přispívají nejen k ekologickým cílům, ale také k ekonomickým úsporám v oblasti nakládání s odpady. Kromě třídění směsného a zeleného odpadu ZGO Pukinin funguje také jako sběrový dvůr pro separovaný a nebezpečný odpad. Tato služba je klíčová pro správnou likvidaci nebezpečných materiálů, jako jsou například elektrozařízení, baterie, chemikálie nebo jiné toxické látky. Správné třídění a zpracování těchto materiálů je nezbytné pro ochranu životního prostředí a zdraví obyvatel.

Po prohlídce areálu ZGO Pukinin probíhala diskuse zaměřená na efektivitu zálohování a separace odpadu. V rámci této diskuse byla porovnána praxe v Polsku a České republice. Zatímco v Polsku je ekonomicky výhodné separovat odpad, protože zpracování separovaného odpadu je levnější než zpracování směsného odpadu, v České republice je situace odlišná. Českým obcím často chybí možnost volby zpracovatelů odpadu a tříděný odpad je ve většině případů dražší než směsný. Tento rozdíl v cenové politice ukazuje na různé přístupy k nakládání s odpady v obou zemích. Modernizace třídící linky a pořízení nových strojů přispělo k výraznému zlepšení efektivity celého procesu. ZGO Pukinin nejen přispívá k ochraně životního prostředí, ale také se aktivně podílí na ekologickém vzdělávání místní komunity. Tento projekt je důkazem toho, že i ve zpracování odpadu lze aplikovat inovativní technologie, které nejen zlepšují kvalitu životního prostředí, ale také podporují ekonomickou efektivitu a udržitelný rozvoj měst a obcí.

Financováno
Evropskou unií

STRATEGICKÝ PLÁN SZP

CELOSTÁTNÍ SÍŤ PRO VENKOV

Účastníci exkurze pokračovali návštěvou projektu „**Po stezce kulturního dědictví obce Rawa Mazowiecka**“ zaměřeného na kulturní dědictví v oblasti Rawa Mazowiecka. Prvním bodem programu byla prohlídka zámku vévodkyně Mazowiecké, která byla vedena ředitelem Muzea Ziemi Rawskiej w Rawie Mazowieckiej. Během prohlídky účastníci získali přehled o historii Rawy Mazowiecké a o vývoji tohoto významného historického objektu, jenž byl původně hradním sídlem a později přestavěn na zámek. Knížata Mazowiecká, která stála u jeho vzniku, měla zásadní vliv na rozvoj této oblasti. Po prohlídce zámku následovala expozice rekonstruovaného sídla, která účastníkům přiblížila nejen historii objektu, ale i širší kulturní kontext města. Tento projekt je příkladem úspěšného využití evropských fondů na ochranu a prezentaci kulturního dědictví regionu.

Další zastávka exkurze vedla účastníky na náměstí Piłsudskiego v centru Rawy Mazowiecké, kde byla prezentována rozsáhlá revitalizace městské infrastruktury „**Revitalizace města Rawa Mazowiecka**“. Tento projekt měl za cíl komplexní obnovu městské oblasti včetně památek, ulic a veřejných prostranství, což vedlo k obnově sociálních, kulturních i ekonomických funkcí v dříve zanedbané části města. Revitalizace zahrnovala obnovu několika klíčových oblastí: náměstí, parků, vily a městské jatky, přičemž celkové náklady projektu dosáhly částky 25 milionů PLN. Projekt měl také významný sociální přínos, jelikož přispěl ke snížení sociálních problémů a zlepšení přístupu obyvatel k veřejným službám.

Po prohlídce městské revitalizace následovalo setkání zástupců z LGD Kraina Rawki, města Rawa Mazowiecka a z české delegace. Zástupkyně MAS Český sever Eva Hamplová představila české aktivity zaměřené na rozvoj venkova, včetně projektů podpořených z evropských operačních programů. Součástí prezentace byly i aktivity zaměřené na energetické a dluhové poradenství, které jsou součástí širšího spektra služeb pro rozvoj venkova v České republice.

Zástupci LGD Kraina Rawki představili své projekty a iniciativy, které zahrnují kreativní podnikání, podporu měkkých dovedností pro děti a mládež a různé aktivity zaměřené na rozvoj venkovských oblastí. V rámci diskuse se účastníci shodli na důležitosti sdílení dobré praxe a na společném cíli: zlepšit kvalitu života v regionech. Tento dialog mezi polskými a českými zástupci otevřel nové možnosti pro vzájemnou spolupráci a výměnu zkušeností.

Po obědě v Rawě Mazowiecké se účastníci exkurze přesunuli do Biała Rawska, kde byly představeny projekty zaměřené na obnovu historických budov. **Projekty: „Palác dostupný všem: Rozvoj společnosti vytvořením nové služby v historickém objektu“, „Renovace fasády na historickém 'Zámku' v Biała Rawska“, „Renovace vyhlídkové věže v historickém 'Zámku' v Biała Rawska“.** Palác Biała Rawska byl původně biskupské hradiště, který je přeměněn na ubytovací zařízení s 25 lůžky. Díky postupné obnově budovy a dalších historických objektů včetně fasády a vyhlídkové věže se z těchto prostor stalo moderní a atraktivní místo pro turisty.

Tyto projekty byly podpořeny z Programu rozvoje venkova a celkové dotace na tři projekty činily 500 tisíc PLN. Rekonstrukce zahrnovala nejen obnovu fasády a věže, ale i rozšíření služeb spojených s turistikou, což zajišťuje další rozvoj tohoto regionu jako turistické destinace.

Financováno
Evropskou unií

Účastníci exkurze měli možnost navštívit **Lawendowa Zagroda**, kde byla představena galerie řemesel a projekty zaměřené na výstavbu turistické infrastruktury. V rámci této návštěvy byly představeny projekty: „Orangerie v Lawendowa Zagroda“, kde účastníci mohli shlédnout a ochutnat levandulové speciality, které byly součástí širšího projektu rozvoje tematických vesnic a udržitelného rozvoje venkovských oblastí. Výstavba turistické infrastruktury v oblasti LGD Kraina Rawki“.

Projekty byly spolufinancovány z Programu rozvoje venkova a zahrnovaly výsadbu levandule, bylinkové workshopy a prezentaci tematických vesnic, které byly realizovány sdružením SOWA. Tematické vesnice představují projekt, který se zaměřuje na využívání místního potenciálu a vyhledávání místních lídrů pro rozvoj a propagaci regionálních tradic a řemesel.

Dalším bodem exkurze byla návštěva Miedniewic, kde účastníci navštívili kostel a kryptu, kde byla instalována expozice historických pohřbů. Následovala prohlídka svatyně a projektu „**Výstava historických pohřbů a muzejních fondů v kryptách klášterního kostela v Miedniewicích**“ s výkladem. Kostel je známý nejen svou architekturou, ale i významnou historickou hodnotou. Zajímavým bodem byla expozice, která se zaměřovala na historické pohřby, přičemž největší pozornost byla věnována zakladateli kostela Mikulaji Grudzinskému. Tento projekt byl spolufinancován z Programu rozvoje venkova, který podpořil renovaci krypt, kde byly nalezeny ostatky mnichů a dalších významných osobností spojených s tímto místem. Kromě historického a náboženského významu byla součástí expozice i informace o místním zázraku, který byl svědkem Jakuba Trojanského, jež se modlil k obrazu boží rodiny v tomto kostele.

V odpoledních hodinách se skupina přesunula do Varšavy, konkrétně do Polsko-americké nadace svobody, kde se konala další část programu zaměřená na rozvoj komunit a filantropie. Polsko-americká nadace svobody je nezisková organizace, která se zaměřuje na rozvoj podnikání a komunitních projektů, a to především na venkově. Byla založena v roce 2000 a jejím cílem je modernizace vzdělávání, podpora komunitních iniciativ a vyrovnávání rozdílů ve vzdělávacích příležitostech. Na setkání byli přítomní zástupci nadace, kteří se podělili o dopady programu „Jednej lokálně“, jenž podporuje místní iniciativy a granty zaměřené na rozvoj venkovských oblastí. Program zahrnuje i vzdělávací projekty, které podporují venkovskou mládež, mimoškolní výuku, stipendia pro studenty a další iniciativy na zajištění rovných šancí pro děti.

„Jednat lokálně“ je jediný nevládní grantový program zaměřený na podporu místní úrovně a komunitního rozvoje. Principy tohoto programu se zaměřují na dobrovolnictví, lídrovství, filantropii a budování partnerství. Program podporuje aktivní účast místních obyvatel na rozhodování a rozvoji svých komunit. Zajímavým bodem byla i představená partnerství s MAS (Místní akční skupiny), které jsou klíčové pro rozvoj venkovských oblastí. Nadace rovněž podporuje projekty zaměřené na technologické start-upy a multimediální učebny pro venkovské školy.

Poslední den exkurze byl zakončen setkáním v partnerském městě Krásné Lípy, kde bylo oficiálně zahájeno primátorem města Żyrardów, který přivítal účastníky na této důležité návštěvě. Společným historickým bodem obou měst je pan Ditrich, který je nejen krásnolipským rodákem, ale také zakladatelem města Żyrardów. Historie tohoto města je úzce spjata s průmyslem, konkrétně s textilní výrobou, a vzniklo jako průmyslové město. Město Żyrardów bylo vystavěno v 19. století kolem textilní továrny, což znamenalo vytvoření komplexní infrastruktury včetně školy, kostela, nemocnice a obytných domů. Tento model industrializace byl v té době velmi pokrokový. Až do roku 2000 byla městská ekonomika závislá na výrobě lněných tkanin, což však po úpadku továrny vedlo k velkému propouštění a ztrátě pracovních míst pro tisíce lidí. Město se nyní snaží o zápis do seznamu UNESCO jako kulturní dědictví. Město je rovněž lídrem v čerpání prostředků z Regionálního

operačního programu (ROP), což mu umožňuje financovat důležité projekty spojené s obnovou městské infrastruktury a rozvojem kulturního dědictví. Jedním z vrcholů exkurze byla návštěva muzea lnářství, které bylo inspirací pro podobné instituce, jako je textilní muzeum v Grossschönau. Muzeum je příspěvkovou organizací města, která se zaměřuje na historii textilní výroby a význam lnu pro místní průmysl. Setkání v Krásné Lípě bylo příležitostí k sdílení zkušeností mezi městy Żyrardów a Krásná Lípa a ukázalo, jak transformace měst z průmyslových center na kulturní a administrativní uzly může být úspěšně realizována prostřednictvím revitalizace historických budov a využívání evropských fondů na obnovu kulturního dědictví.

Studijní exkurze do oblasti MAS/LGD Kraina Rawki přinesla cenné zkušenosti a inspiraci pro realizaci venkovských projektů v České republice. V rámci exkurze byla kladena velká pozornost na to, jakým způsobem mohou podobné projekty přispět k oživení a rozvoji českého venkova. Ukázalo se, že klíčem k úspěchu je nejen správné využití evropských fondů, ale i efektivní spolupráce mezi samosprávami, podnikatelskými subjekty a občany. Inspirativní byly i příklady propojení zemědělství a potravinářství, které v Polsku pomohly podpořit místní produkci a zvýšit konkurenceschopnost malých a středních podniků. Účastníci exkurze také diskutovali o praktických aspektech implementace nových opatření SP SZP a o tom, jak lze využít současné a budoucí možnosti financování k realizaci rozvojových projektů na venkově.

Zpracovala: Ing. Marcela Synková, Celostátní síť pro venkov
Dne: 16. 11. 2024

Financováno
Evropskou unií

